

Številka: Up-744/20-20

Datum: 2. 3. 2023

ODLOČBA

Ustavno sodišče je v postopku odločanja o ustavni pritožbi Cveta Cvetka, Murska Sobota, na seji 2. marca 2023

odločilo:

Sodba Višjega delovnega in socialnega sodišča št. Pdp 653/2019 z dne 21. 11. 2019 se razveljavi in zadeva se vrne Višjemu delovnemu in socialnemu sodišču v novo odločanje.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Delovno sodišče je razsodilo, da pogodba o zaposlitvi med pritožnikom in tožencem ni prenehala veljati 1. 4. 2013, temveč 4. 6. 2019. Pritožniku je odmerilo denarno povračilo v znesku 6.417,60 EUR. Kar je zahteval več, je zavrnilo. Po pravnomočni sodbi, s katero je sodišče presodilo, da je bila odpoved pogodbe o zaposlitvi pritožniku nezakonita, je – upošteva je okoliščine in interese obeh strank – odločilo o prenehanju pogodbe. Kot odločilno je štelo z obeh strani zatrjevane porušene medsebojne odnose ter delodajalčevo objektivno nezmožnost sprejeti delavca nazaj na delo. Pogodbo o zaposlitvi je razvezalo z datumom izdaje sodbe, tj. s 4. 6. 2019. Višje delovno in socialno sodišče je zavrnilo pritožbo pritožnika. Glede druge pritožbe, ki jo je pritožnik vložil osebno, je odločilo, da je bila vložena prepozno, zato ni upoštevalo prepoznih navedb iz te pritožbe. Vrhovno sodišče je zavrnilo predlog za dopustitev revizije.

2. Pritožnik zatrjuje kršitev 2., 14., 15., 22., 23. in 25. člena Ustave. Oporeka presoji sodišč, da je drugo pritožbo, ki jo je vložil osebno po sodnih počitnicah, vložil prepozno, saj naj predmetni sodni postopek – skladno z drugim odstavkom 83. člena Zakona o sodiščih (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 45/08, 96/09, 33/11,

63/13 in 17/15 – v nadaljevanju ZS) in sodno prakso – ne bi spadal med nujne zadeve. Prav tako naj bi bila napačna presoja sodišč, da so med strankama porušeni medsebojni odnosi. Tega namreč naj ne bi zatrjeval. Zgolj v tožbi naj bi zapisal, da sta s toženo stranko v konfliktnem razmerju. Tudi presoja sodišč, da toženec delovnega mesta, na katero bi se lahko pritožnik vrnil, nima, naj ne bi držala. Pritožnik meni, da bi morala sodišča o sodni razvezi pogodbe o zaposlitvi skladno s prvim odstavkom 228. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 21/13, 78/13 – popr., 52/16, 81/19 in 15/22 – v nadaljevanju ZDR-1) odločiti na podlagi 118. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/02 in 103/07 – ZDR), ki ni vseboval predloga delodajalca za ugotovitev trajanja delovnega razmerja, temveč le delavčevega, in ne na podlagi 118. člena ZDR-1, ki to možnost daje tudi delodajalcu. Ker naj pritožnik nikoli ne bi bil zakonito pisno obveščen o razlogih za prenehanje delovnega razmerja in se zoper njih ni mogel izjasniti, pritožiti in predložiti dokaze svetu zavoda toženca, sodiščem očita tudi, da pred razvezo pogodbe niso upoštevala predpisanih postopkov pred odpovedjo in naj bi jih zaobšla ter ga prikrajšala za pošteno sojenje. Navaja, da iz 118. člena ZDR-1 ne izhaja, da bi sodišče pri presoji lahko uporabilo to določbo, ne glede na vse zakonite predpisane predhodne postopke in predpise. Prejem pisne odpovedi pogodbe o zaposlitvi naj bi bil namreč predpogoj, da odpoved pogodbe o zaposlitvi lahko učinkuje, šele nato se pod pogojem, da je delavec izkoristil pritožbo, lahko začne sodno varstvo in šele tedaj lahko delovno razmerje posledično zakonito ali nezakonito preneha. Če pa iz 118. člena ZDR-1 ne izhaja, da mora sodišče pri njegovi uporabi upoštevati zakonite predhodne postopke, je prvi odstavek 118. člena ZDR-1 v neskladju z Ustavo, saj omogoča avtomatizacijo prenehanja delovnega razmerja. Razlage sodišča naj ne bi podpiral niti 10. člen Konvencije Mednarodne organizacije dela št. 158 o prenehanju delovnega razmerja na pobudo delodajalca (Uradni list SFRJ, MP, št. 4/84, Akt o notifikaciji nasledstva glede konvencij Unesca, mednarodnih večstranskih pogodb o zračnem prometu, konvencij MOD, konvencij mednarodne pomorske organizacije, carinskih konvencij in nekaterih drugih mednarodnih večstranskih pogodb, Uradni list RS, št. 54/92, MP, št. 15/92 – Konvencija MOD št. 158), ki je podlaga za navedeno določbo ZDR-1.

3. Ustavno sodišče je s sklepom senata št. Up-744/20 z dne 8. 11. 2022 sprejelo v obravnavo ustavno pritožbo zoper sodbo Višjega delovnega in socialnega sodišča, ustavne pritožbe zoper sklep Vrhovnega sodišča št. VIII DoR 19/2020 z dne 9. 3. 2020 pa ni sprejelo v obravnavo. O sprejemu ustavne pritožbe v obravnavo je Ustavno sodišče na podlagi prvega odstavka 56. člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20 in 92/21 – v nadaljevanju ZUstS) obvestilo Višje delovno in socialno sodišče.

4. Na podlagi drugega odstavka 56. člena ZUstS je bila ustavna pritožba poslana nasprotni stranki iz delovnega spora (v nadaljevanju nasprotna stranka). Ta v odgovoru meni, da ustavna pritožba ni utemeljena, in predlaga njeno zavrnitev. Odgovor

nasprotne stranke je bil poslan pritožniku, ki vztraja pri dosedanjih navedbah in navedbe nasprotne stranke v celoti zavrača kot neutemeljene.

B.

5. Pritožnik očita Višjemu delovnemu in socialnemu sodišču, da naj bi z izpodbijano sodbo kršilo njegovo pravico do enakega varstva pravic pred sodiščem iz 22. člena Ustave s stališčem, da je drugo pritožbo, ki jo je vložil osebno, vložil prepozno. Navaja, da predmetni delovni spor ne spada med nujne zadeve iz drugega odstavka 83. člena ZS, zato je njegova druga pritožba, ki jo je vložil po sodnih počitnicah, pravočasna.

6. Po ustaljeni ustavnosodni presoji iz pravice do enakega varstva pravic iz 22. člena Ustave izhaja tudi zahteva po prepovedi sodniške samovolje. To ustavno procesno jamstvo je po ustaljeni ustavnosodni presoji kršeno, kadar je sodna odločba že na prvi pogled očitno napačna oziroma kadar ni oprta na razumne pravne razloge, zaradi česar je utemeljeno sklepanje, da sodišče ni odločalo na podlagi zakona, temveč na podlagi kriterijev, ki pri sojenju ne bi smeli priti v poštev, ali kadar so argumenti sodišča že na prvi pogled tako nerazumni, da po nobeni od mogočih razlag zakona ne pridejo v poštev in je zato odločitev sodišča očitno napačna.¹

7. Iz sodbe Višjega delovnega in socialnega sodišča izhaja, da je pritožnik sodbo Delovnega sodišča v Mariboru, Oddelka v Murski Soboti, št. Pd 92/2018 z dne 4. 6. 2019, prejel 19. 7. 2019. Zoper navedeno sodno odločitev je pritožnik vložil dve pritožbi. Prva je bila predmet odločanja Višjega delovnega in socialnega sodišča z obravnavano izpodbijano sodbo. Za drugo pritožbo, ki jo je pritožnik vložil osebno, je Višje delovno in socialno sodišče ugotovilo, da jo je pritožnik vložil 30. 8. 2019. Po presoji Višjega delovnega in socialnega sodišča naj bi bila druga pritožba vložena prepozno, saj naj bi se petnajstdnevni rok, določen v pravnem pouku izpodbijane sodbe delovnega sodišča, iztekel 5. 8. 2019. Višje delovno in socialno sodišče zato ni upoštevalo pritožnikovih navedb v drugi pritožbi.

8. Po prvem odstavku 83. člena ZS, ki je veljal v času odločanja o pritožnikovi pritožbi, so sodišča opravljala naroke in odločala v času od 15. 7. do 15. 8. (sodne počitnice) samo v nujnih zadevah. V drugem odstavku istega člena je ZS kot nujne zadeve v smislu prejšnjega odstavka štel zadeve, določene v 1. do 8. točki, v 9. točki pa je določil, da so nujne zadeve tudi druge zadeve, za katere tako določa zakon. V tretjem odstavku 83. člena ZS pa je bilo določeno, da razen v zadevah iz prejšnjega odstavka, v času sodnih počitnic procesni roki ne tečejo, prav tako se ne vročajo sodna pisanja. Če je

¹ Primerjaj odločbo Ustavnega sodišča št. Up-970/18 z dne 3. 9. 2020 (OdlUS XXV, 41), 6. točka obrazložitve.

bilo sodno pisanje vročeno, začnejo teči procesni roki prvi naslednji dan, ko se iztečejo sodne počitnice.

9. Tretji odstavek 83. člena ZS, po katerem v času sodnih počitnic procesni roki tečejo samo v nujnih zadevah, je izjema od splošnega pravila (ki ga določa isti odstavek), da procesni roki v času sodnih počitnic ne tečejo. Po tej določbi torej v času sodnih počitnic praviloma – razen za nujne zadeve, naštet v drugem odstavku 83. člena ZS – procesni roki niso tekli. Zato se med trajanjem sodnih počitnic niso mogli izteči. Drugi odstavek 83. člena ZS v 1. do 8. točki med nujne zadeve ni uvrščal sporov o prenehanju delovnega razmerja, v 9. točki pa je določal le, da so nujne zadeve tudi druge zadeve, za katere tako določa zakon. Iz ustaljene sodne prakse Višjega delovnega in socialnega sodišča izhaja, da se spori o prenehanju delovnega razmerja štejejo med nenujne zadeve.²

10. Pritožnik je v obravnavani zadevi prejel sodbo prvostopenjskega sodišča 19. 7. 2019, torej v času sodnih počitnic. Ker iz sodne prakse delovnih sodišč, ki se je oblikovala na temelju 83. člena ZS v zvezi s spori o prenehanju delovnega razmerja, izhaja ustaljeno stališče, da so ti spori nenujni in zato procesni roki v času sodnih počitnic ne tečejo, je 15-dnevni pritožbeni rok, skladno s tretjim odstavkom 83. člena ZS, začel teči prvi naslednji dan po izteku sodnih počitnic. Stališče Višjega delovnega in socialnega sodišča, po katerem se je rok za vložitev pritožbe iztekel 5. 8. 2019, kar pomeni v času sodnih počitnic, zaradi česar naj bi bila druga pritožba pritožnika, vložena 30. 8. 2019, prepozna, je v očitnem nasprotju z ZS in sodno prakso. Tudi sicer iz izpodbijane sodbe ni jasno, na podlagi katerih pravnih in dejanskih kriterijev je Višje delovno in socialno sodišče odločalo. Utemeljen je sklep, da sodišče ni odločalo na podlagi zakona, ampak na podlagi kriterijev, ki pri sojenju ne bi smeli priti v poštev, torej samovoljno oziroma arbitrarno.

11. Glede na navedeno je Višje delovno in socialno sodišče pritožniku kršilo pravico iz 22. člena Ustave. Ustavno sodišče je zato izpodbijano sodbo razveljavilo in zadevo vrnilo Višjemu delovnemu in socialnemu sodišču v novo odločanje.

C.

12. Ustavno sodišče je sprejelo to odločbo na podlagi prvega odstavka 59. člena ZUstS in prve alineje drugega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11, 70/17 in 35/20) v sestavi: predsednik dr. Matej Accetto ter sodnice in sodniki dr. Rok Čeferin, Dr. Dr. Klemen Jaklič (Oxford ZK, Harvard ZDA),

² Glej na primer sklepe Višjega delovnega in socialnega sodišča št. Pdp 1707/2013 z dne 2. 12. 2013, št. Pdp 1124/2013 z dne 16. 1. 2014, št. Pdp 1133/2013 z dne 16. 1. 2014 in št. Pdp 805/2016 z dne 16. 3. 2017.

dr. Rajko Knez, dr. Neža Kogovšek Šalomon, dr. Špelca Mežnar, dr. Rok Svetlič, Marko Šorli in dr. Katja Šugman Stubbs. Odločbo je sprejelo soglasno.

dr. Matej Accetto
Predsednik